

(Innehåller sid. 193—224.)

Pietisten.

Fyrationdeandra årgången,

innehållande

Betraktelser öfwer Guds ewiga frälsningsråd.

Sednare delen.

Andra häftet.

Mars 1883.

Stockholm,
tryckt hos A. S. Normans Boktryckeri-Aktiebolag,
1883.

Käre Broder! Det sker alltför ofta, att fristna förwexla diskussion och strid med hwarandra, såsom wore de detsamma, ehuru de äro två alldeles olika ting. Diskussion är först och främst icke något ondt. Den består deri, att en fråga afhandlas från olika synpunkter, och deri ligger ju ingenting farligt. Twertom är diskussion något godt. Och den är tillika något **oundwifligt**. Medan wi äro här i denna werlden, är vår kunskap ofullkomlig. Afwen de, som blickat djupast in i Guds ord, äro behäftade med många sista och willfarande föreställningar. Deras komma olika meningar. När dessa gifwa sig tillkänna, uppstår diskussion, saken skärskådas från olika sidor, stäl och motstäl anföras o. s. w. Detta kan icke annat än bidra till större klarhet — och det är godt. Ja, det wore att beklaga, om diskussion skulle upphöra. Ty då skulle wi alla förfalla i de aldra beynnerligaste ensidigheter. Jag för min del har lärt ofantligt mycket af den offentliga diskussion, som under de sednaste åren förts angående såväl lärofrågor som kyrkliga frågor. Den har gång på gång till min förödmjukelse blottat för mig, huru litet jag i sjelfwa werket förstått; den har gång på gång till min underwisning drifwit mig tillbaka till ordet, såsom hade jag aldrig förr läst det; den har öppnat synpunkter för mig, på hwilka jag förut aldrig tänkt o. s. w.

"Ja men, säger du, på det wiset kan man ju aldrig komma till något lugn eller någon ro". Rutwål, så borde du icke tala, utan i stället borde du säga: "På det sättet kan man aldrig komma sig till sömns". Och det är sannt. Det kännes mycket skönt, att så en mening färdig klippt och sturen och sydd för att sedan lägga sig till sömns derpå, troende, att man nu har allt så rätt och klart, att man icke behöfwer lära mer utan endast försäkras, åter och åter försäkras, att hwad man har är alldeles riktigt. Deremot är det alltid smärtsamt att åter och åter igen så erfara, huru litet man wet och förstår, så känna, att man är bara en abecedarius, att mycket af det, som man ansett oomtwifeligt, tål att tänka på ännu en gång o. s. w. Sådant kan hafwa en riktig södslowanda med sig, men helsofamt är det. Afwen här gäller det ordet: När qwinnan föder barn, har hon sorg etc. Jag undrar alls icke på, att de enfaldiga ofta warda oroliga, men det är alls icke farligt med den der oron. Ty först och främst är det alls icke så farligt att warda tagen en smula ur tomma inbillningar om egen insigt — om någon tyder sig weta något, så är hans kunskap ännu icke, sådan den bör wara (1 Kor. 8: 2). För det andra drifwer denna oro till att mer bedja, mer ransaka Guds ord, innerligare hålla sig till Herren, och det är mycket godt. För det tredje hänger icke min frälsning på, huruvida jag förstår den och den läropunkten eller kyrkliga frågan mer eller mindre riktigt, utan derpå, att jag lefwer i ett godt hjerteförhållande till Gud genom Kristus, och det kan man göra under widt stilda meningar.

"Ja men, säger någon, kan man då icke lemna sådana punkter, om hwilka olika meningar äro, och icke beymra eller förwirra de enfaldiga med att diskutera dem?" Derpå swara wi: Sådant är icke möjligt. Mennistans ande törstar efter sanning och klarhet, och denna törst kan aldrig qwäfwas utan måste tillfredsställas, så långt sse kan. Detta gäller i all synnerhet de troende. Men till sanningens utforskande måste alla hjälpas åt, hwar och en med den insigt och gåfwa, som han fått — och så uppkommer diskussion, ensild och offentlig. Men icke blott det. Om man skulle lemna å fido alla de frågor, hwarom olika meningar äro, hwad skulle man då få tala om? Ty ehwad man talar om tro eller gerningar, om bättring eller nyfödelse, om rättfärdiggörelse eller helgelse, om Kristi werk, om dop, nattward, kyrka, Kristi återkomst, eller hwad det wara må, så stöter man på olika meningar just bland troende, och skulle man därför lemna alla dessa saker å fido? Omöjligt! Nej, må wi helbre tacka Gud därför, att wi arma myror så slå våra kloka huswuden ihop för att utransaka så höga och heliga ting. Hwar och en behöfwer hjälp af den andres insigt, och så skall genom förenadt arbete slägte efter slägte sanningen så småningom tränga sig mer och mer fram, då det ena slägtet får taga i arf resultatet af det andras arbete för att sjelft lägga sitt bidrag dertill och sålunda lemna det mottagna arfwet än mer utwidgadt åt ett kommande slägte.

Strid blifwer det deremot, när troende för olika meningars skull warda owänner, börja mistänka, döma, förtala, kränka hwarandra, när de börja söndra sig den ene från den andre eller utstöta den ene den andre, när det ena samfundet bildas här omkring en mening, det andra samfundet der omkring en annan o. s. w. Sådant är icke godt utan är parti och en synd, och det bör af hwarje sann kristen med all makt bekämpas.

Af detta förstår du lätt, att det är ett mycket ledsamt misförstånd, när somliga fristna äro så ömtåliga, att de, så snart olika åsigter om en sak uttalas i en tidning, strax känna sig oroade och tala om strid o. s. w. Må wi wänja oss wid den tanken, att olika meningar ännu måste wara bland Guds folk, och må wi gifwa hwar och en frihet att uttala sin mening. Må wi sedan efter den nåd, som Gud gifwer, pröfwa allt och behålla det, som är godt. I många stycken fela wi alla.

Att skruler och samwetsöfwerthgelse icke äro samma sak, är mycket wigtigt att märka, ehuru afwen dessa ting ofta förblandas med hwarandra. Der kommer t. ex. till en troende någon af annan bekänneelse; han framlägger för honom sin mening och angifwer skälen

bertill. Den förre blir kanske genom detta öfver. Då heter det: "Du måste gifwa Guds ord rätt". Det gör, att han nu ifrån att wara öfver blir orolig: ty han vill ju icke wara Gud öfver. Så uppkomma strupler. Då heter det vidare: "Du är i samwetet öfvertygad, att wi hafwa rätt, men du försöker bekämpa samwetets röst; o war ärlig inför Gud och lyd hans ord!" o. s. w. På det sättet sargas och snärjas tusentals ensaldiga själar, i det att strupler, som uppväcks hos dem, framställas såsom warande samwetet, och deras öfverhet, huru de böra handla, framställas såsom en falskhet i anden eller ett öfverligt bemödande att undertrycka sitt samwete. På detta sätt kan stundom ett riktigt sträfwälde utvecklas — allt i samwetets namn. Men att handla efter samwetet är alls icke det samma som att handla efter sådana strupler — äfwen mormoner kunna på det sättet hos ensaldiga själar uppväcka strupler och snärja dem dermed, såsom erfarenheten alltför beklagligt visar. Att handla efter samwetet är att handla efter det, hwarom jag på grund af stilla forskning under bönen till Gud blifwit i mitt hjerta öfver, att det är Guds vilja. Derwid kan då öfverligen den ene komma till en uppfattning, den andre till en annan — ja en motsatt — såsom då den ene kommer till den öfverheten, att han bör döpa barn, den andre till motsatsen, den ene till den öfverheten, att han bör gå till nattwarden i statskyrkan, den andre till motsatsen o. s. w. Men i hwart och ett sådant fall måste man låta den ene med den andre handla efter sitt samwete. Om jag icke begriper, huru min broder med ett öfverligt janningsfinne kunnat komma till en uppfattning, som är motsatt min egen, hwilken jag tycker wara så klar som solen, så är detta alls icke underligare, än att min broder tycker precis sammalunda om mig, och då må den ene med den andre hemställa saken åt Gud, ihågkommande apostelens ord: Hvem är du, som dömer en annans tjenare? Sin egen herre står han eller faller, men Gud kan wäl behålla honom stående (Rom. 14: 4). Att för sådant döma eller utstöta en broder såsom för synd eller öfverlighet i anden eller att straffa honom, såsom handlade han mot samwetet för det, att han icke låter sin handling bestämmas af strupler, som hos honom blifwit uppväcka, det är mycket orätt, äfwen om det är mycket wanligt.

Du beder mig närmare utveckla, hwad jag i ett föregående bref sagt om grunderna för vår tro på de nytestamentliga skrifternas äkthet. Men jag har egentligen ingenting att tillägga. Att Matthei, Marci, Lukas' och Johannes' evangelium äro skrifna af Mattheus, Markus, Lukas och Johannes; att Apostlagerningarne äro skrifna af Lukas, det weta wi endast och allenast genom de äldsta kyrkofädernas vittnesbörd. Duger nu deras vittnesbörd icke att lita på, så måste wi också låta de nytestamentliga böckernas äkthet fara. Du säger, att en fristen dock kan i erfarenheten upplefwa, att dessa skrifter äro Guds ord. Nuwäl, huru skall du då i din erfarenhet upplefwa, att t. ex. Kristus uppväcke Lazarus, att han spijade 5000 män med fem brödb, att det i den äldsta församlingen tilligick, såsom i Apg. säges, m. m. m. m.? Tänk om allt detta är bara fabler? Att wi hålla det för janning, beror derpå, att wi weta, att apostlarna Mattheus och Johannes samt apostlalärjungarne Markus och Lukas berättat det. Men att det är de, som berättat öfver det, det weta wi endast af de äldsta kyrkofädernas vittnesbörd. Nu är det ju underligt, att man, när det gäller de nytestamentliga skrifternas äkthet, tillägger dessa kyrkofäders vittnesbörd en så omätlig wigt, men deremot, när det t. ex. gäller barndopet, förklarar, att deras vittnesbörd alls ingenting är att lita på! "Men dessa kyrkofäder hafwa dock gjort sig skyldiga till willfarelser", säger man. Nuwäl, men det infastet kan man precis på samma sätt och med samma rätt använda mot deras vittnesbörd om de apostoliska skrifternas äkthet. Det kan ju äfwen det wara en willfarelse lifasjåwäl som deras vittnesbörd om barndopet. Och tänk, hwar stå wi då? Saken är wida allwarjammare, än de fristna allmänneligen tro, och har man bara i det ena fallet grundligt lärt det fristna folket att trampa de äldsta kyrkofädernas vittnesbörd under fötterna, så kommer det andra efter, ehwad wi wilja det eller icke. Och we den, som skall bära answaret på den dagen! Att kyrkofäderna i lärouppfattningar gjort sig skyldiga till misstag, det förriagar i intet afseende tillförlitligheten af deras historiska uppgifter. Må wi derför tacka Gud, att wi hafwa de upplysningar, som dessa kyrkofäders skrifter lemna oss. Dem förutan stode wi i många wigtiga stycken på ofantligt swaga fötter.

Huru Luther uppfattade Rom. 5: 18 ff., kan du se af hans predikan på jönd. Septuagesima (Fosterlandsstiftelsens upplaga n:o 19 § 4 sid. 205). Der talar han nemligen sålunda: "Paulus säger, att Adam war en förebild till Kristus, då lifwäl Adam gaf oss synden och döden till arf men Kristus rättfärdigheten och lifwet. Men lifheten ligger icke uti sjelfwa arfwet utan i dess ärfstlighet, som gör, att lifasom synden och döden genom arf widläda och följa dem, som södas af Adam, så widläda och följa rättfärdigheten och lifwet dem, som södas af Kristus". Det kan ej tydligare sägas.

Nu farwäl igen. Gud med oss! Hellsa bröderna!

Gefle 5 Mars 1883.

Din tillgifne

P. W.

Pietisten

Kostar för år 1883 1 krona 25 öre, postbefordringsavgiften dertill inberäknad. Prenumeration kan ske på alla postanstalter såvitt som direkt hos Pietistens Expedition. Prenumerantsamlare, som skaffa tio prenumeranter, erhålla två friexemplar, de som skaffa femton, erhålla tre o. s. w., men de måste då prenumerera direkt hos Expeditionen.

Wilja derför två eller flere hafwa Pietisten alldeles gratis, så behöfwa de blott förena sig och skaffa fem prenumeranter hvar samt insända prenumerationsavgiften till Pietistens Expedition, Stockholm. Prenumeration bör ske så fort som möjligt. Penningarna böra insändas antingen genom rekommenderadt bref eller postanvisning.

Använd postanvisning i stället för att inlägga silfver- och kopparpengar i brefkuberten.

Andra godtlöpsupplagan

af

Bibeln,

öfversättning

utgifwen 1878, af

Kongl. Bibelfommisjonen,

är under tryckning och utkommer i slutet af april eller början af maj. Substription upptages fortfarande efter samma pris och villkor som för första upplagan, nemligen:

4 kronor per exemplar i stinnband med guldsnitt och 3 kronor 50 öre per exemplar i stinnband utan guldsnitt. När minst 10 exemplar requireras på en hand, nedsättes priset med 50 öre pr exemplar.

För att underlätta boken ytterligare spridning, bewiljas åt sådana subskribentsamlare, som sådant önska, tre månaders betalningsansånd wid requisition af andra upplagan.

Requisitioner torde ju förr desto hellre sändas till

Aktiebolaget A. L. Normans Förlags-Expedition,
Stockholm.

Andra upplagan af Guds rike och församlingen.

Bidrag till

Läran om de yttersta tingen och den tillkommande werldsåldern

af

P. Waldenström,

har nylig utkommit.

Pris: 50 öre.

Dejutom finnas ex. att tillgå af följande skrifter:

"Smärtornas man". Af P. Waldenström,
samt

"Ansgarius", kalender för 1882, första årgången,

"Ansgarius", kalender för 1883, andra årgången,
utgifna af P. Waldenström.

Requisitioner sändas till
Pietistens expedition,
Stockholm.